

HISTÒRIA

L'integrisme al segle xx: Gumeriind Palahí, capellà de Figueres (1913-1985)

Per Josep Clara^(*)

Resum

Aquesta aportació tracta de l'itinerari d'un dels representants caracteritzats de l'Església integrista que va oposar-se al canvi pastoral derivat del concili Vaticà II: Gumeriind Palahí, fill de Figueres i durant més de vint-i-cinc anys rector de la parròquia de Tossa de Mar, membre de la Germandat Sacerdotal Espanyola, amic de les autoritats franquistes i també de la policia.

Paraules clau

Integrisme, franquisme, diòcesi de Girona, Germandat Sacerdotal Espanyola

Abstract

This contribution is the itinerary of a representative characterized the fundamentalist church who oppose the changes of Vatican II pastoral: Gumeriind Palahí, son of Figueres and over twenty-five years rector of the parish of Tossa de Mar, a member of the Priestly Spanish Brotherhood, friend of authorities Franco regime and the Police.

Keywords

Fundamentalism, Franco regime, diocese of Girona, Priestly Spanish Brotherhood

Recepció: 23/01/2013 • Acceptació: 26/06/2013.

* Universitat de Girona.

DOI: 10.2436/20.8010.01.141

AIEE, Figueres, 44 (2013), pàg. 517-536

Al mateix temps que el règim del general Franco entrava en la fase final i crítica, l'Església espanyola –sacsejada pel concili Vaticà II– es va dividir en opcions contraposades. S'ha parlat de l'Església integrista, l'aperturista i la revolucionària. José Chao Rego defineix l'integrisme com un corrent no racional, sinó compulsiu i com a producte d'una frustració: *“El factor frustrante fue precisamente el Concilio, que provocó una pérdida de poder de la Iglesia sobre el pueblo. Inquisitorial y dogmática, es una Iglesia tridentina, dominadora y excomulgadora. Iglesia estatal según nacional-catolicismo. Su modelo político, la teocracia y su ambición pastoral el retorno de las masas al templo. Su clave, la más estricta ortodoxia, pero la que llega hasta el Concilio Vaticano I y su homologación política, el fascismo. La eclesiología dominante es la Iglesia como sociedad perfecta, pero estrechamente maridada con el Estado. Es un sector de Iglesia muy clericalizado. Su mística, la cruzada, es decir, la defensa armada de los valores tradicionales, y su fidelidad económica, la oligarquía”*.⁽¹⁾

L'Església aperturista, la que s'imposà al capdavall, ha inspirat moltes pàgines per glossar-ne les orientacions i els protagonistes principals. Menys interès ha despertat, en canvi, el sector marginat que va conformar l'ala integrista de la clerecia. L'article d'avui remarca l'existència d'aquest corrent al bisbat de Girona i se centra en la figura d'un dels seus representants més coneguts. Un episodi que de cap manera no pot ser ignorat.

1. J. CHAO REGO, *La Iglesia en el franquismo*, Madrid, Felmar, 1976, p. 316-317. Per al període vegeu F. BLÁZQUEZ, *La traición de los clérigos en la España de Franco. Crónica de una intolerancia (1936-1975)*, Madrid, Trotta, 1991; J.M. LABOA (ed.), *El Postconcilio en España*, Madrid, Encuentro, 1988.

UN CAPELLÀ DE FIGUERES

Fill de Joan Palahí Pratsevall, natural de Cornellà de Terri, i de Maria Blanch, de Flaçà, casats el 1898, Gumersind Palahí Blanch va néixer a Figueres el 1913. Era el petit de diversos germans. El pare treballava manualment: tenia la professió de serrador, segons el cens electoral de 1930. En el de 1934 hi figura com a jornaler i analfabet, i la família residia al carrer de la Verge Maria, número 23.

La capital de l'Alt Empordà –“ciutat molt completa i que viu al dia”,⁽²⁾ segons expressió de Joan Santamaria– fou per a ell escenari d'infància i adolescència, com a venedor de diaris, seminarista, col·laborador del casal d'estiu i capellà novell. En l'aspecte parroquial va tenir molta vinculació amb el rector de la parròquia i amb mossèn Josep M. Albert, organista i mestre de capella.

Estudià al seminari de Girona durant la II República. La formació rebuda estava en la línia de l'escolàstica tradicional i, en aquell moment, la majoria dels seminaris no brillaven pas gaire. La visita apostòlica, ordenada per Pius XI i realitzada, durant el curs 1933-1934, per eclesiàstics escollits, així va constatar-ho, car documentà “*la deplorable situación de los seminarios españoles y su incidencia negativa en la formación de un clero mediocre e impreparado para su altísima misión espiritual y social*”⁽³⁾. Del de Girona, concretament, Josep M. Marquès ha escrit: “Pocs professors de teologia del Seminari de Girona anteriors al 1936 han donat publicacions a la impremta. Complien el principi de Peter, d'haver arribat per l'escalafó al càrrec pel qual eren incompetents? És possible, atès el sistema seguit a la casa, que consistia a començar ensenyant llatí, passar a donar lliçons de filosofia, si es produïen vacants, i obtenir una càtedra de teologia quan s'havia arribat a l'ancianitat”.⁽⁴⁾

El seminarista Palahí va conèixer-hi, com a companys de curs, Josep Calzada (1913-1990), Benjamí Bonet (1912-2006), Josep Pol (1914-2008), Joan Cros (1913-2012), Joan Larraz (1910-1981)... Es pot dir que el noi de Figueres fou un estudiant aplicat, però Calzada, Larraz i Pol el superaren a l'hora de les qualificacions acadèmiques.⁽⁵⁾ En el futur, Calzada –el més llest

2. J. SANTAMARIA, *Visions de Catalunya (III)*, Barcelona, Selecta, 1954, 3ª ed., p. 34.

3. V. CÁRCCEL ORTÍ, *La persecución religiosa en España durante la Segunda República (1931-1939)*, Madrid, Rialp, 1990, p. 61.

4. J.M. MARQUÉS, “El Seminari de Girona, de 1600 a 1936”, dins *Dominus vobiscum. Història i vida del Seminari de Girona (del 1563 al 2003)*, Girona, JJ Comunicació i Grup d'Exalumnes del Seminari de Girona, 2003, p. 21-22.

5. *Boletín Oficial del Obispado de Gerona*, 1935, p. 187.

de tots– no solament es doctorà a Salamanca, sinó que fou canonge de la catedral de Girona.

Martirià Brunsó, un altre capellà representant de l'integrisme gironí, que –sota pseudònim– va voler fer una rèplica a la novel·la més coneguda de Josep M. Gironella, retrata el Palahí seminarista com un personatge elegant i despert, en règim d'estudiant extern: *“El seminarista Gumersindo acababa de llegar. Tenía aún calzados sus guantes de piel y puesto su abrigo. Como el mejor de los jóvenes del pueblo. Según entendí, servía en el Colegio de los Hermanos de las Escuelas Cristianas de la capital, alternando con las clases del seminario. Me río yo de los que han escrito de la falta de mundología de los seminaristas de ayer –los habría ciertamente–; mas, pesadas las circunstancias, contacto con el mundo como tenían buena parte de los que yo traté, o de los que oí en mocedad, dudo de que los igualen los de hoy. Y la razón es obvia. Pues vivían en el mismo mundo, por lo mismo que muchos eran externos para pagarse los estudios con su servicio y su trabajo”*.⁽⁶⁾

L'estiu de 1936, essent encara seminarista, Palahí va seguir les darreres hores de vida del rector de Figueres, mossèn Pere Arolas Vergés, empresonat al castell i executat, el 8 de setembre,⁽⁷⁾ en el procés revolucionari que seguí a l'aixecament militar de la dreta: *“Quiso la Divina Providencia depararme el inmerecido honor de convivir en la intimidad con nuestro llorado párroco, en el Penal de nuestra ciudad y en los precisos momentos en que el populacho, ebrio, intoxicado por el virus revolucionario, estaba fraguando en la obscuridad el crimen cuyo recuerdo ha de perdurar como un monumento de iniquidad y una acusación para los malos figuerenses; como un estímulo y un ejemplo a imitar para los buenos”*.⁽⁸⁾

El 5 d'abril de 1937, Palahí va ingressar al preventori de Girona, capturat perquè intentava la fugida cap a França amb Fèlix Jofré Arqués, advocat de Barcelona; Francesc Camps Solanas, vicari de Montcada; Josep Reixach, seminarista; Ignasi Colomer Presas, seminarista de Vic; Joan Rius Falcó, sotsdiaca de Barcelona, i Rafael Masià de Ros, fill d'un dels militars que s'havien sollevat a Girona. El 8 d'abril fou traslladat a Barcelona.⁽⁹⁾

6. M. DEL LAGO, *Los cipreses que maldijo el diablo*, Barcelona, Talleres Gráficos Vicente Ferrer, 1968, p. 181. Martirià Brunsó Verdager (Banyoles 1917-Girona 1991) es va ordenar prevere el 1940. Va ser professor del seminari menor i capellà dels germans maristes. Fou col·laborador de *Cruzado Español*.

7. J.M. CERVERA I BERTA, *Testimoniatge de Fe i de Fidelitat. Els preveres de la diòcesi de Girona víctimes de la revolta del 1936*, Girona, Bisbat de Girona, 1992, p. 81.

8. G. PALAHÍ, “Buen Pastor hasta el fin”, dins *Vida Parroquial*, 215 (31 de gener de 1940).

9. Arxiu Diocesà de Girona, “Diari escrit pel reverend Dr. Josep Casanovas i Genover, natural de l'Armentera i catedràtic del Seminari, durant el temps que estigué pres pels comunistes al Preventori, de Girona, i abans prop de l'antiga caserna d'artilleria, prop d'on hi ha la columna amb el Lleó”.

Tanmateix, al final de totes les peripècies sofertes, va gaudir de l'oportunitat de passar-se al bàndol franquista i, per un moment, va pensar que podria ser policia, dedicar-se a investigar i vigilar el comportament d'uns homes i unes dones potencialment enemics del règim o factors d'il·legalitats. El novembre de 1938 és esmentat entre els aspirants admesos al concurs per proveir places d'agents auxiliars interins del cos d'Investigació i Vigilància, els quals eren citats perquè es presentessin a realitzar les proves a l'Escola de Policia instal·lada a la facultat de medicina de Valladolid.⁽¹⁰⁾

Retornat a les terres de Girona, oblidà la fantasia de ser policia i rebé els ordes del diaconat i del presbiterat que li faltaven per cloure la carrera eclesiàstica. Ordenat prevere pel bisbe Josep Cartañà, el juliol de 1940, quan tenia 27 anys, va celebrar la primera missa, a Figueres. Els padrins de la cerimònia foren Ramon Fàbrega i Anna Torres, dirigent de l'Acció Catòlica i senyora de l'alcalde Josep Jou.⁽¹¹⁾ A continuació fou vicari a Llers i passà, tot seguit, per les parròquies de Caça de Pelràs i Corçà.

ELS ANYS DE TOSSA DE MAR

La seva obra principal va realitzar-la com a rector de la parròquia de Sant Vicenç de Tossa de Mar, durant vint-i-sis anys: de 1955 a 1981. En aquest temps, Tossa va doblar la població, ja que entre el 1950 i el 1981 passà de 1.339 habitants a 2.979, i fou inseparable del seu rector. La presència de Palahí a la població marinera i turística, de fama internacional,⁽¹²⁾ es va fer notar entre els veïns i els estrangers, molt nombrosos, que admiraren la població costanera pel paisatge, els pintors i el renom cinematogràfic. El mossèn va ser un home dinàmic i extravertit. Va fer també un viatge a Londres per reafirmar els contactes amb els turistes fidels.⁽¹³⁾ La música selecta divulgada pels altaveus del temple,⁽¹⁴⁾ l'hospital, les persones de la tercera edat i l'ensenyament de la sardana li ocuparen hores valuoses. El fet

10. *Boletín Oficial del Estado*, 12 de novembre de 1938. A la llista, hi trobem també el nom de Marian Oliver Albertí, fill de Castell d'Aro i exseminarista. L'atracció que sentien els estudiants de capellà per la policia fou un fenomen més general. Un militar que prestà serveis al cos ho corrobora: "Entre los policías del cuerpo general predominaban los seminaristas descarriados por la guerra. Uno de ellos, Chaín, me dio gratuitamente clases particulares de latín y griego durante el año en que preparé el preuniversitario" (Xosé FORTES, "Cuando las derrotas otorgan la victoria, Barcelona", *Destino*, 2011, p. 116).

11. "La primera misa del Rdo. G. Palahí", dins *Vida Parroquial*, 239 (17 de juliol de 1940). Josep Jou Carreras, procurador dels tribunals i antic militant de la Lliga, va ser el primer alcalde franquista de Figueres, entre els anys 1939 i 1946.

12. J. PALAU, *Llibre de Tossa*, Barcelona, Selecta, 1952.

13. "Mosén Palahí, párroco de Tossa, ha visitado Londres", dins *Los Sitios*, 9 de novembre de 1969.

14. Que li costaren alguna controvèrsia. Vegeu el document de l'apèndix documental procedent de l'Arxiu Històric de Girona, fons del Govern Civil, lligall 1.972.

que fomentés l'ensenyament del ball sardanístic fins i tot va ser notícia a la premsa de Madrid.⁽¹⁵⁾

Palahí va ser, tanmateix, més que un rector de poble. Fou un capellà que es va moure, còmodament, per altres indrets de la província, especialment al costat de l'element oficial. El 1964 va participar en un col·loqui, celebrat a la Prefectura Provincial del Movimiento, sobre moral i economia en el present i el futur de la Costa Brava, que fou presidit pel governador civil i cap provincial del Movimiento. Hi mostrà el seu caràcter receptiu al fenomen turístic i alhora va fer propostes per afirmar el manteniment dels costums tradicionals: *“En el aspecto religioso –dijo– toda España es ya Costa Brava. Si vienen –prosiguió–, bienvenidos sean, aunque tengamos que superar una oleada de costumbres paganas. Pero hay también grandes realidades. Excelentes realidades. Y entre ellas, cabe señalar que en Tossa de Mar, un total de quince personas se han convertido al catolicismo. Se busca atenderles, hay abundancia de confesión en sus propios idiomas, se sabe que vienen a disfrutar y a descansar. Quizás tengamos que decir la paradoja de que hay más fe, pero también más inmoralidad. Hemos de cuidar, cada cual desde su puesto, de que no seamos invadidos. Dijo que, en la Iglesia de Tossa de Mar, hay mantillas para que las mujeres que quieran entrar en la iglesia puedan taparse si no lo están suficientemente. El turista, en general, es respetuoso. En ocho años, sólo con dos personas hemos tenido dificultades: un madrileño y un barcelonés. En ocasiones, el turista se extraña de que aquí se claudique en unas costumbres. Dentro de las posibles soluciones, señaló como la primordial, un trato cortés y lleno de delicadeza. A este respecto se podría crear un servicio volante que orientase al turista con la máxima cortesía. Refiriéndose al aspecto económico, dijo que los años de vacas gordas han pasado ya”*.⁽¹⁶⁾

El 1965 el trobem, així mateix, en un sopar de les germandats d'excaptius i excombatents franquistes, que va ser presidit pels governadors militar i civil. A l'hora de les postres, hi va dir també la seva: *“Tras glosar la enorme dimensión de los servicios que Franco ha prestado a España, subrayó la necesidad de mantener el espíritu en centinela permanente, ya que el enemigo vigila y obra. A este respecto evocó una reunión a la que asistió en París y en el curso de la cual se llegó a afirmar que en España el hecho de pertenecer a la Cruz Roja podía ser condenado a 23 años de cárcel. Manifestó que a la Iglesia no le*

15. M. PÉREZ FERRERO, “El párroco de Tossa enseña a los turistas a bailar la sardana”, dins *Abc*, 15 d'agost de 1967.

16. “Importante coloquio en la Jefatura Provincial del Movimiento sobre Moral y Economía en el presente y el futuro de la Costa Brava”, dins *Los Sitios*, 25 de gener de 1964.

falta nunca la asistencia del Espíritu Santo, aunque ello no sea óbice para que algunos de sus miembros puedan equivocarse. Terminó reafirmando su fe en los destinos esplendorosos de la Patria, pero aunque llegaran días de confusión, los enemigos de cualquier orden deben de saber que 'podríamos ser mártires, pero de ninguna manera menos'".⁽¹⁷⁾

A Tossa, en canvi, va celebrar-hi, el mateix 1965, els vint-i-cinc anys de capellà. Curiosament, no va fer-ho amb la companyia del bisbe de la diòcesi, Narcís Jubany, ni del vicari general, sinó amb personalitats del món polític espanyol i català. Els padrins de l'acte foren el tinent general Rafael García-Valiño,⁽¹⁸⁾ estiuejant habitual a Tossa, i la senyora Júlia Gultresa, de Martí-Granell. La crònica del moment especifica l'assistència dels notables de la situació: *"La presidencia oficial estaba formada por el Alcalde de Tossa, don Pedro Ansón, el Secretario General del Gobierno Civil, señor Deulofeu, el General Gobernador Militar de Gerona, don Enrique Guiloche Bayo, General Gobernador Militar de Barcelona, que ostentaba la representación del Capitán General, don Francisco Serrano Ariz, el Delegado Provincial de Información y Turismo, don Felipe Munuera, el Alcalde Gerona, don Pedro Ordis, y vicepresidente de la Diputación, don Ramón Guardiola"*. No va faltar-li l'escalfor del poble de Tossa, que va poder ballar unes sardanes, i turistes de cada any. En el dinar, celebrat a Sant Grau, el canonge Josep Calzada, Narcís de Carreras, Ramon Guardiola, el cap de la Policia i el tinent general García-Valiño van expressar novament la felicitació a l'homenatjat. Ell, per la seva banda, els significà *"su humilde condición de sacerdote al servicio de Dios y de España"*.⁽¹⁹⁾

Més sorprenent va resultar de veure'l retratat, l'any 1968, en un reportatge publicitari en què intervenia en la inauguració del restaurant-cafeteria Cosmos, de la plaça del Teatre, a Barcelona, al costat del seu promotor, Josep Mur.⁽²⁰⁾ Els comentaris que suscità la fotografia foren molt sucosos.

17. "Cena de la hermandad de ex combatientes y ex cautivos", dins *Los Sitios*, 5 de febrer de 1965.

18. Rafael García-Valiño y Marcén (Toledo 1898-Madrid 1972) va detenir càrrecs importants, com ara els de cap de l'Estat Major Central (1942-1950), capità general de Valladolid (1950-1951), alt comissari d'Espanya al Marroc (1951-1956), director de l'Escola Superior de l'Exèrcit (1956-1962) i capità general de Madrid (1962-1964).

19. "Homenaje al Rdo. Cura párroco de Tossa con motivo de sus Bodas de Plata Sacerdotales", dins *Los Sitios*, 13 de juliol de 1965.

20. "Inauguración del nuevo restaurante-cafetería Cosmos", dins *La Vanguardia Española*, 3 de novembre de 1968.

CONDECORAT PER PÉREZ-VIÑETA

El concili Vaticà II va comportar alhora la posada al dia de l'Església catòlica i la divisió eclesiàstica. En el cas espanyol, la resistència a la nova manera de fer resultà més aguda i va generar un anticlericalisme de dretes.

Aleshores, quan una part de l'Església s'enfrontà al règim franquista, pel que representava de contradicció palesa amb els principis conciliars, els capellans que van mantenir-se al servei de les institucions ortodoxes foren premiats amb distincions personals per les mateixes institucions. Entre els anys 1966 i 1967, Tomàs Noguer, Joan Ribas Tenas i Lluís Amat van ser distingits pel Partit Únic amb diferents mencions de l'orde de Cisneros: la creu de cavaller, la medalla d'or i la comanda senzilla, respectivament.

Palahí, de la mateixa manera, fou distingit amb el guió d'honor de la Capitania General de la IV regió militar pel tinent general Pérez-Viñeta, un dels que més se significaren en sentit integrista i anticatalà,⁽²¹⁾ que li imposà el guardó, a la mateixa ciutat de Figueres, el febrer de 1971, a punt de ser rellevat del càrrec. La distinció era atorgada a individus *“que se han venido distinguiendo por su colaboración entusiasta en cuanto se relaciona con el Ejército y en la exaltación de los valores patrios en sus actividades peculiares”*.⁽²²⁾ El discurs de gràcies de mossèn Palahí va agradar tant al general que va ser policopiat per la institució militar i repartit per totes les unitats.

En una part del parlament, el capellà de Tossa de Mar defensà, a la seva manera, en un estil matisat i difús, el fet català com una cosa natural dintre de la unitat espanyola:

“Es cierto que nadie que conozca de etnografía y de historia quiere que ninguna región pierda su fisonomía específica. Yo me atrevo a calificar de locura el pensamiento o el intento de fundir la vida de todos los pueblos, de todas las regiones de España, en toda su integridad, en un molde único, como pudiera fundirse un solo troquel la masa amorfa de un metal. No. Dios que crea las almas; Él y la naturaleza que plasma los organismos y los temperamentos. La tradición y la historia que los trabajan a cincel durante siglos, dan a las organizaciones humanas, a las familias, a las localidades, a las comarcas, a las regiones unos caracteres inconfundibles que, como rasgos fisionómicos a los individuos, las distinguen de los demás.

21. J. CLARA, *Aires de virrei: Alfonso Pérez-Viñeta, capità general de Catalunya (1968-1971)*, Barcelona, Rafael Dalmau, 2003.

22. “En olor de multitudes”, dins *Ciudadela*, 46 (gener-febrer de 1972), p. 42.

Esto no puede destruirse porque sería contra la naturaleza. Dios mismo, en la acción sobrenatural de su gracia, no destruye los caracteres personales: los depura y los eleva con la finalidad de asemejarles, sin perder su personalidad, al carácter tipo, al modelo de hombre que es Cristo Jesús, el Hombre Dios. España una, con unidad de geografía y de historia, con unidad de anhelo y de destino, con la unidad de fines nacionales que el momento impone, con unidad sincrónica de esfuerzos para lograrlos; y dentro de ella como en una familia numerosa conservan los hijos su fisonomía, las distintas regiones conservan la suya al tiempo que, colaborando con el pensamiento, el amor y la acción concurren a la integración de la forma suprema de la unidad nacional, fomentando en ellas lo que une y robustece, sacrificándose por ellas en lo que pudiese ser óbice al desarrollo armónico de la vida propiamente nacional; y sobre todo España una por su fe católica, claramente conocida, profundamente sentida, íntegramente practicada. Porque la religión, que lo mueve todo en la vida de los hombres y pueblos, ha sido en todos ellos, cuando han querido ser fuertes, el aglutinante más poderoso que la unidad”.

Mossèn Palahí va voler aprofitar l'avinentesa per rebatre, així mateix, que l'ideal cristià i de l'amor fratern fos incompatible amb les forces armades:

“Mi paso por la vida militar no me hizo pensar nunca que las Fuerzas Armadas fuesen la simple plasmación del odio, de la violencia o del abuso. Bastará apelar a vuestra propia experiencia. Bastará apelar a la experiencia histórica, milenaria de la Iglesia, la cual, a pesar de fidelidad al evangelio, nunca ha señalado esta supuesta contradicción e incompatibilidad. Y permitidme, todavía, bastará apelar al testimonio de nuestro pueblo sencillo y constatado muchas veces en la Jura de Bandera, en los campamentos donde hemos visto a los padres, hermanos, amigos y vecinos de nuestros soldados, aplaudiendo emocionados, con purísima espontaneidad, un desfile militar, y no ciertamente, para aplaudir la fuerza bruta, ni la violencia, ni el abuso; no lo hace siquiera tan sólo para aplaudir una muestra de gallardía, que pudiera rondar lo fanfarrón. La emoción del pueblo sencillo, que aplaude el paso de un ejército por sus calles, está impregnada de espiritualidad indefinible, de una carga de valores morales y están estos valores morales sintetizados en la noción compleja de Patria, que el pueblo aplaude”.⁽²³⁾

23. “Del pasado día conmemorativo de la Liberación de la Ciudad”, dins *Ampurdán*, 3 de març de 1971.

SEGUIDOR DE GUERRA CAMPOS

El clergat integrista, disconforme i alarmat amb la línia postconciliar de l'Església, s'agrupà entorn de la Germandat Sacerdotal Espanyola, constituïda el 1969 i en la línia de l'extrema dreta.⁽²⁴⁾ L'entitat va convocar unes Jornades, de caràcter internacional, a celebrar a Saragossa el setembre de 1972, a les quals acudiren uns 2.000 capellans ensotanats. Volia ser la resposta a l'Assemblea Conjunta de bisbes i sacerdots, aplegada el setembre de 1971, en la qual es revisà, en sentit crític, l'actuació de l'Església en la Guerra Civil i la presència eclesiàstica en la societat de la postguerra, i es demanaven també unes noves relacions entre l'Església i l'Estat.

Per resistir-se al canvi, la Germandat Sacerdotal comptava amb el suport de bisbes com Laureano Castán Lacoma, José Guerra Campos i Marcel Lefebvre, que encara no havia estat excomunicat. Les desautoritzacions del Vaticà i de l'episcopat espanyol van fer desistir unes quantes assistències, però els sacerdots integristes més compromesos tiraren endavant el projecte. Entre els presents s'hi va veure l'inefable P. Venancio Marcos,⁽²⁵⁾ que va llegir les conclusions de la trobada. A tall d'exemple, i per notar el llenguatge que gastaven, la cinquena afirmava: "*Con fe firme y respeto santo a la Tradición y al Magisterio, queremos que la hermandad continúe discurriendo por cauces de sensatez y equilibrio, sin derivar hacia ningún extremismo peligroso ni incurrir en demoleadoras posturas teológicas y extravagantes litúrgicas indisciplinadas. Y mientras reconocemos un pluralismo legítimo, nos oponemos a otro que se invoca para desvirtuar la verdad dogmática y permite profesarse católicos mientras se propalan verdaderas aberraciones teológicas y disciplinarias*".⁽²⁶⁾

Mossèn Gumersindo Palahí, com a membre de la comissió organitzadora, va estar present a Saragossa, va tenir-hi un protagonisme rellevant i en sortí molt animat per prosseguir el camí iniciat. També en divulgà l'orientació i la realitat de l'encontre en una conferència a Girona, celebrada el desembre de 1972, i anuncià que la mateixa xerrada havia d'escampar-la a Nimes, Ais de Provença i París. I això perquè "*una idea fija, obsesiva, llenaba todo mi ser desde hacía más de un año de duración y era: que*

24. J.L. RODRÍGUEZ JIMÉNEZ, *Reaccionarios y golpistas. La extrema derecha en España: del tardofranquismo a la consolidación de la democracia (1967-1982)*, Madrid, CSIC, 1994, p. 231.

25. Venancio Marcos Montero (Pino del Río, Palència 1907-Madrid 1978), predicador radiofònic, defensor de la ideologia nacionalcatòlica.

26. "Conclusiones de las Jornadas", dins *El Pirineo Aragonés*, 4.637 (7 d'octubre de 1972).

ante los clamores que de muchos lugares llegaban sobre la necesidad de hacer algo procedente, como se llama de la base, ayudase al Papa a impedir en la medida de lo posible, los intentos de la autodemolición de la Iglesia”.⁽²⁷⁾

Palahí, lògicament, s'emmirallà en els prelats més conservadors i contraris a l'esperit renovador del Vaticà II, al qual culpaven de tots els mals de l'Església. Guerra Campos, que no assistí a les Jornades però els envià l'adhesió, fou un dels seus ídols. José Guerra Campos, nascut el 1920 a Searez de Abajo (la Corunya), va ser nomenat bisbe auxiliar de Madrid el 1964 i fou secretari de la primera Conferència Episcopal espanyola. Un historiador franquista, com ara Ricardo de la Cierva, l'ha qualificat com “*uno de los prelados más inteligentes, preparados y con mejores relaciones internacionales de toda la Iglesia*”.⁽²⁸⁾ Com a contrast, hi ha també unes paraules del cardenal Vicent Enriquer Tarancón que qüestionaven el dot del seu col·lega: “*El pobre don José, con toda su inteligencia, parece que a veces no tiene ninguna... Pero tiene menos culpa de lo que parece. Le empujan esas gentes que le llaman el obispo de España y esas cosas*”.⁽²⁹⁾

Mentre que Tarancón fou l'home escollit pel Vaticà per liderar la transició cap a la democràcia de l'Església espanyola, Guerra Campos va perdre la partida (no va ser el bisbe titular de Madrid), virà cada cop més cap a la dreta i restà reclòs a la diòcesi de Conca com a símbol de l'integrisme i amb el paper de procurador a Corts nomenat per Franco. El seu franquisme militant va fer que, el 1976, esdevingués un dels procuradors que votà, precisament, contra la reforma política que endegaren els hereus del règim que no volien perdre el control del poder. I més endavant també s'oposà a la Constitució de 1978. La mateixa postura demostrada per Blas Piñar, líder de l'ultradreta.

Quan la diòcesi de Girona restà vacant per trasllat del bisbe Narcís Jubany a la seu de Barcelona, mossèn Palahí va celebrar el nomenament de Guerra Campos com a titular de Conca:

“Los gerundenses esperamos ansiosamente el nombramiento de un Prelado propio. Un rotativo de extensa audiencia regional se hacía eco del ambiente en el sentido de que el nombre de don José Guerra Campos sonaba como candidato

27. G. PALAHÍ, “Ecos de las Jornadas Sacerdotales Internacionales de Zaragoza”, dins *Los Sitios*, 16 de novembre de 1972.

28. R. DE LA CIERVA, *La transición y la Iglesia. Así actuó el Vaticano*, Madrid, ARC, 1997, p. 79.

29. C. DE BLAS, *Tarancón, obispo y mártir*, Oviedo, Naranco, 1976, p. 177.

para regir la diócesis de San Narciso. Ni pasó por mi mente que ello fuera posible, y no por falta de ganas, sino porque no podía creer que fuera verdad tanta belleza. Y no me equivoqué. Don José Guerra Campos, a quien amigos y admiradores le llaman cariñosamente “el Obispo de España”, no viene a Gerona como Pastor, si bien ha prometido visitar nuestra Costa Brava en un plazo no muy lejano, ya que no conoce este bello rincón de España. Don José Guerra Campos es obispo electo de Cuenca y, Dios mediante, hará su entrada en la diócesis conquense el domingo día 17 de este mes de junio. ¡Enhorabuena conquenses! Os felicito”.⁽³⁰⁾

Si Guerra Campos representava “tanta belleza”, era obligat de participar en l’expedició de catalans que assistí a la presa de possessió del nou bisbe de Conca. De Girona, justament, partí la iniciativa de fer-s’hi presents, a la qual s’afegiren altres admiradors de Barcelona i Tarragona, els quals ompliren un autocar. Li lliuraren una imatge de la Moreneta: “*Eran ya cerca de las 10 de la noche cuando terminó el emocionante besamanos al prelado. Es lógico el cansancio del señor obispo, pero a pesar de ello, no pudo ocultar su profunda emoción al vernos reunidos en una sala del Palacio Episcopal y entregarle la imagen venerada de la Madre. La cogió entre sus brazos, la acercó a su corazón, besó al Niño y a la Madre y pidió en testimonio de afecto agradecido para nosotros y para Cataluña entera, una bendición muy efusiva, mayor, mucho mayor que la que él podía impartirnos y que no dio, en reconocimiento del sacrificio que suponía el venir de tan lejos*”.⁽³¹⁾

El pastor que el Vaticà escollí per a la diòcesi de Girona potser no tenia la intel·ligència de Guerra Campos, però és evident que fou un home d’esperit plenament conciliar, planer i serè, sobri de gestos i, a més a més, una bona persona: Jaume Camprodon, consagrat el 21 d’octubre de 1973.⁽³²⁾

CONFIDENT DE LA POLICIA

Palahí va ser capellà honorari de la Policia. El seu interès per la institució, com ja s’ha vist, datava de 1938. En tot cas, el capellà fou un element indispensable en la celebració del patró dels cossos repressius,

30. G. PALAHÍ, “Enhorabuena a la Diócesis de Cuenca”, dins *Los Sitios*, 10 de juny de 1973.

31. G. PALAHÍ, “Una expedición de fieles catalanes, en la toma de posesión de monseñor Guerra Campos”, dins *Los Sitios*, 27 de juny de 1973.

32. Per al procés del nomenament, J. CLARA, “Sobre l’elecció de bisbes durant el franquisme: els casos de Narcís Jubany (1964) i Jaume Camprodon (1973) per a la seu de Girona”, dins *Annals de l’Institut d’Estudis Gironins*, XLII (2001), p. 639-662.

feita que servia per aplegar la policia dita “nacional” i “els grisos” encarregats de dissoldre les manifestacions no autoritzades. El comissari del cos general va ser un dels assistents a l’homenatge de Tossa l’any 1965. Li era fàcil, doncs, de parlar-hi i confiar-hi. Fins i tot, hi va tractar de qüestions religioses, i va denunciar aquelles polítiques que creia perjudicials al sistema polític. Entre els denunciats es va trobar el mateix bisbe de Girona quan es manifestava contrari a la pena de mort, llavors que el govern del general Franco –sense fer cas de les peticions de clemència sortides del Vaticà– es preparava per aplicar la darrera pena a membres del Frap i d’Eta.⁽³³⁾ Una nota informativa del dia 11 d’octubre de 1975, tramesa al governador civil, ho corrobora:

“El Cura Párroco de Tossa, don Gumersindo Palahí, después de haber tenido noticias por diferentes conductos, lo ha considerado un deber de conciencia y nos informa:

Que en la tarde de ayer, se reunió en Gerona el Consejo Presbiteral, convocado con carácter urgente por el Obispo Sr. Camprodón, que lo presidió, al que asistieron 16 miembros. Les comunicó que era para informarles de los últimos acontecimientos derivados de la prohibición de leer su carta en las Misas del pasado domingo, negándosele a la Iglesia su derecho de expresarse libremente y juzgar los hechos temporales, al propio tiempo que solicitaba la adhesión al documento del Episcopado de Tarragona, de fecha 8 del actual, a fin de hacer llegar a las altas Jerarquías de la Iglesia la opinión del Obispado de Gerona.

Esta postura fue criticada en su presencia por algunos de los asistentes, por considerar que se trataba de meterse en problemas políticos que no eran de su competencia, con falsedades e injusticias, y que la mayoría de los sacerdotes no habrían leído la carta, aun siendo obligatoria, y que con esta conducta equivocarían con engaño a la Nunciatura.

Dos sacerdotes abandonaron el acto por razones de su ministerio, después de expresar su desaprobación.

El Secretario del Consejo, Mosén Basch [sic, per Bachs⁽³⁴⁾], presentó la dimisión diciendo que no colaboraría en un acto político falso, contrario a la Justicia, la Iglesia y España, y que hoy presentaría su dimisión oficial en el Obispado. En el mismo sentido se expresaron otros miembros del Consejo, que

33. Per a aquesta etapa, J. CLARA, “Conflictes Església-Estat al bisbat de Girona (1966-1975)”, dins *L’època franquista. Estudis sobre les comarques gironines*, Girona, Cercle d’Estudis Històrics i Socials, 1989, p. 101-107.

34. Andreu Bachs Mach (Girona 1928-1993), canonge de la catedral, ordenat el 1952 i vinculat a l’Opus Dei.

dicen se trata de una maniobra subterránea, a la que han acudido consejeros que nunca habían asistido a las reuniones para lograr una mayoría, y que no están dispuestos a aceptar la injusticia. Se celebró la votación, siendo aceptada la propuesta del Obispo por 8 votos a favor y seis en contra, atropellando el crecido número de oponentes a esta innoble política.

Es intención del Obispo que este acuerdo “aprobado” se publique en la prensa”.⁽³⁵⁾

Val a dir que els bisbes de la Tarraconense, reunits a l'Ampolla, el dia 8 d'octubre, conegueren de primera mà l'incident de l'homilia prohibida al prelat de Girona, i en el comunicat que feren públic s'hi referiren amb aquests mots de suport: “En els moments actuals, adquireix especial importància la lliure comunicació dels bisbes amb el seu poble, comunicació que sempre ha de ser respectada per tal que puguin complir adequadament llur missió pastoral”.⁽³⁶⁾

EN LA TARDOR VITAL

En l'etapa de la transició política, l'organització religiosa a la qual pertanyia mossèn Palahí, la Germandat Sacerdotal, va ser una de les forces del “búnquer”, conglomerat polític, militar, econòmic i eclesiàstic, contrari al reformisme pactat i que conformava *“una forma de defender unos intereses políticos y económicos, y unos sentimientos y una mentalidad ligada al esquema de valores impuestos en los primeros años del franquismo por los vencedores de la guerra”*.⁽³⁷⁾

No és il·lògic que l'entitat es manifestés contra l'amnistia i pintés el futur de color molt negre: *“Creemos que la actual campaña a favor de una amnistía general e indiscriminada no sólo no allanará los caminos hacia una concordia nacional, sino que será la semilla de un futuro enfrentamiento que nos podría costar ríos de sangre. Por ello, nosotros, que aplaudimos el indulto concedido con motivo de la Proclamación del Rey, ahora, sabiendo quiénes y con qué fines iniciaron la campaña de la amnistía, nos abstenemos de sumarnos a ella”*. I afegia: *“Nos causa vergüenza y sonrojo ver cómo la Europa liberal-capitalista, masónica y marxista, que nos combatió en 1936, pretende ahora, y*

35. Arxiu Històric de Girona, fons del Govern Civil, lligall 3.542.

36. Una església sense genuflexions”, dins *Presència*, 392 (18 d'octubre de 1975).

37. J.L. RODRÍGUEZ JIMÉNEZ, *Op. cit.*, p. 169.

lo está consiguiendo en parte, enseñarnos el camino de nuestra convivencia, de nuestra felicidad y de la manera de gobernarnos, sin que España entera levante la frente en un gesto de dignidad nacional”.⁽³⁸⁾

Per problemes de salut, Palahí va deixar la parròquia de Tossa de Mar el 1981. Després de tants anys d'estada, el comiat que li reteren fou merescut i obligat. El millor record que ell s'endugué de la tasca realitzada va ser la institució de l'homenatge a la vellesa i el rejoeniment de la institució del Pelegrí.⁽³⁹⁾

Els darrers temps va ser adscrit a la parròquia de la Sagrada Família, de Figueres. Aleshores havia perdut l'empenta dels anys de joventut i de mitja maduresa i se'l veia contrariat pel rumb que havia pres l'Església i el país. Però el destí va deparar-li un encontre adequat per segellar, al capdavant de la seva vida, una manera de pensar i actuar conseqüent: fou conseller espiritual del colpista Antonio Tejero Molina, extinent coronel de la Guàrdia Civil, un dels protagonistes de l'intent involucionista del 23 de febrer de 1981, que va ser condemnat a 30 anys de presó i confinat al castell de Figueres durant una temporada.⁽⁴⁰⁾

El capellà Palahí va morir el 2 d'abril de 1985. El bisbe Jaume Camprodon, el mateix que havia estat denunciat a la Policia per desviació pastoral, va presidir la missa exequial, a la parròquia de Sant Pere, en la qual va ser acompanyat per trenta preveres. Les paraules i l'actitud de comiat del bisbe al capellà diocesà contrastaren amb l'esperit sectari dels ressentits. A l'acte van assistir-hi la muller de Tejero i membres de la junta regional d'excombatents franquistes.⁽⁴¹⁾

PER ACABAR

L'Empordà, terra amb una llarga tradició republicana, oberta al progrés i d'esquerres, va ser també bressol d'elements vinculats a la ideologia conservadora o reaccionària. I això al segle XIX i al XX, perquè la divisió

38. *Los Sitios*, 4 de febrer de 1976.

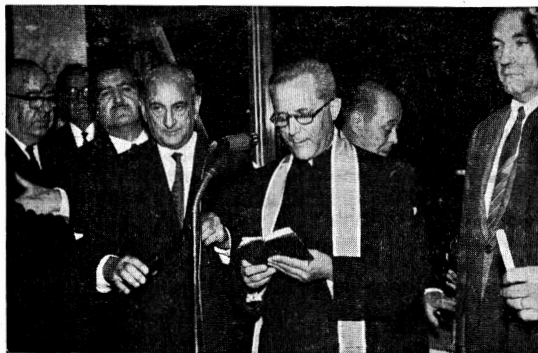
39. V. GASCONS, “Despedida a Mn. Gumersindo Palahí”, dins *Los Sitios*, 10 d'octubre de 1981. Per a la tradició del Pelegrí, S. GASCONS i BASSAS, *Tossa i el seu pelegrí*, Barcelona, Selecta, 1982.

40. La bibliografia sobre l'esdeveniment és força nombrosa. Només, a tall d'exemple, esmentem R. PARDO ZANCADA, *23-F. La pieza que falta. Testimonio de un protagonista*, Barcelona, Plaza & Janés, 1998; A. FARRÀS i P. CULLELL, *El 23-F a Catalunya*, Barcelona, Planeta, 1998; J. FERNÁNDEZ LÓPEZ, *Diecisiete horas y media. El enigma del 23-F*, Madrid, Taurus, 2000.

41. “Funerales por la muerte de Gumersindo Palahí”, dins *Diari de Girona*, 4 d'abril de 1985; “Mor el confessor de Tejero”, dins *Punt-Diari*, 3 d'abril de 1985.

* INAUGURACION

DEL NUEVO RESTAURANTE-CAFETERIA COSMOS

En presencia de don José Mur, el Rvdo. Padre don Gumersindo Palahí, bendice el nuevo Cosmos

Con extraordinaria brillantez, se celebró, hace unos días, la solemne inauguración del Restaurante Cafetería Cosmos, situado en el típico enclave barcelonés de la Plaza del Teatro.

Tras unas breves y elocuentes palabras de salutación de don José Mur, promotor y propietario del establecimiento, procedió a la bendición de los locales el Rvdo. Padre don Gumersindo Palahí, Cura Párroco de Tossa de Mar. Terminada la bendición, pronunció unas cálidas frases de felicitación, elogiendo el alto espíritu emprendedor del señor Mur. En representación del Excmo. señor Alcalde, don Manuel Rosell, Concejal Delegado del Distrito, resumió la trascendencia del acto por lo que el nuevo Cosmos significa para Barcelona.

Numerosas personalidades y representaciones de todos los sectores, prestaron con su presencia singular relieve al acto. Por el Sindicato de Hostelería asistió don Juan Bergañá, Vicepresidente de la Junta Económica. Hicieron los honores a los numerosos invitados, el propietario, don José Mur, con su distinguida esposa e hijos, quienes atendieron con exquisitas muestras de atención a la nutrida concurrencia.

El señor Mur mostró a los asistentes las magníficas instalaciones del nuevo Cosmos, describiendo las prin-

cipales características y resumiendo la historia y motivaciones de su construcción.

Cosmos ha sido siempre, sin lugar a dudas, uno de los establecimientos más famosos de Barcelona, conocido incluso universalmente. Hace apenas un año, su propietario decidió reconstruirlo totalmente. Derribó el viejo edificio y erigió en el mismo lugar un espléndido inmueble, destinando las plantas baja y primera a la ubicación del renacido Cosmos.

El nuevo establecimiento sorprende por la suntuosidad, elegancia y supremo buen gusto de sus instalaciones. Sería difícil encontrar parangón. A la perfecta funcionalidad de sus servicios se une un originalismo y noble sentido decorativo, intervertido con materiales y procedimientos de estricta selección.

El renacimiento de Cosmos puede considerarse como una revitalización al mejor nivel de la Plaza del Teatro. La Ciudad deberá agradecer a don José Mur el esfuerzo que ha llevado a cabo. Hombre de inconfundible vocación hostelera, infatigable acometedor y ejecutor de empresas turísticas, nos sorprende ahora con la magnífica imagen del nuevo Cosmos. Todos los asistentes al acto expresaron su complacencia y formularon elogios de las nuevas instalaciones, felicitando a don José Mur, por tan espléndida y feliz realización.

El setembre de 1968, mossèn Palahí va organitzar un acte d'homenatge a l'inspector Melitón Manzanar i José A. Pardines, guàrdia civil, assassinats per ETA, i el novembre va beneir la cafeteria Cosmos (La Vanguardia, 3-11-1968).

política ha estat un fet repetit arreu. Però ignorar aquestes persones, fer veure que no han existit, és fer una trampa històrica.

El capellà Palahí, figuerenc, d'esperit tradicional i, normalment, de formes educades i amic dels amics, per bé que inclinat a acostar-se a les forces armades i a les autoritats del sistema, va ser un representant conspicu del corrent eclesiàstic conservador i integrista, que volia justificar el règim de Franco, el casament etern de l'Espasa i la Creu, i rebutjava el principi conciliar de la desconfessionalització de l'Estat i tot el que això significava.

Encara que durant la Guerra Civil fos un simple seminarista, va fer part de les primeres promocions de capellans ordenats després de 1939, i el seu comportament posterior s'ha de situar entre els capellans marcats, profundament i psicològicament, pels anys del conflicte bèl·lic, per la tragèdia soferta pels homes d'Església. Els contactes oficials que sovintejà i la lectura de la revista *Fuerza Nueva* foren d'altres elements que poden explicar el tarannà ideològic que professà.

La seva tasca pastoral, a la qual es lliurà amb entusiasme, va conèixer el ple desenvolupament a Tossa de Mar, abans i després del Concili, però els superiors –els bisbes Cartaïà, Jubany i Camprodon, de mentalitat ben diferenciada i que se succeïren al capdavant de la diòcesi de Girona– no li atorgaren una destinació de més categoria eclesiàstica i social, com ara la d'arxiprest. Segurament, pensaren que es trobava en la millor destinació possible, la que més li esqueia per fer-se notar en la direcció d'una parròquia.

De la població de la Costa Brava només en sortí per gaudir de la jubilació merescuda, per retornar a la Figueres de la infància i joventut, al costat de la seva germana Carme. En canvi, el poder militar li recompensà l'adhesió a uns principis politicoeclesiàstics en un moment en què aquests eren fortament qüestionats per altres sectors religiosos i ciutadans.

Palahí fou un devot entusiasta de la línia religiosa marcada per Guerra Campos, el prelat que detenia també un lloc a les Corts franquistes, i un animador de la Germandat Sacerdotal, que convocà la trobada de Saragossa per aplegar el clergat tradicional i enfrontat a les directrius conciliars i, en el cas espanyol, així mateix, a la Conferència Episcopal. De fet, l'Església espanyola va fer la transició abans que arribés la transició política.

Hilari Ragner ha sabut resumir, molt encertadament, l'impacte de l'*aggiornamento* entre els eclesiàstics: *“El Vaticano II supuso el fin (al menos como doctrina oficial de la Iglesia, aunque en la práctica no se haya abandonado del todo ni por todos) de aquel modo de entender las relaciones entre la Iglesia y el Estado que se ha llamado la “cristiandad” o también la “era constantiniana”. Un sistema que en la mayoría de los países civilizados desde el siglo XIX ya se había remplazado por la “sana laicidad” reconocida por Pío XII, pero que en España y en algunos otros países subsistía anacrónicamente”*.⁽⁴²⁾ Això és el que no saberen o no volgueren entendre els integristes com Palahí.

No va ser, evidentment, un home sol, però sí un dels més convençuts –considerat del “morro fort”– i actius entre els integristes, dividits també internament, ja que el personalisme sovint és inevitable entre els divergents, i perquè hagueren de diferenciar-se d'un altre corrent integrista, aparentment més modern: l'Opus Dei. Entorn de la seva persona, Palahí aglutinà altres voluntats ideològiques que li donaren suport i li permeteren d'accedir al consell presbiteral l'any 1969. El pes d'aquest sector, però, va ser més aviat residual i poc rellevant en l'esdevenir de la diòcesi.

42. H. RAGUER, *Réquiem por la cristiandad. El Concilio Vaticano II y su impacto en España*, Barcelona, Península, 2006, p. 13.

La seva obsessió integrista era justificada amb l'excusa d'ajudar el Papa perquè l'Església no s'autodestruís, però Pau VI, que no era presoner de les forces del mal internacionals, sabia molt bé que el camí de l'integrisme, que en definitiva representava el passat, no era la solució.

Tot amb tot, per defensar unes posicions particulars, Palahí –ell que es vantava de donar la cara i estar a les verdes i a les madures– va fer una cosa excepcional, per la porta del darrere; una acció que molts eclesiàstics mai no s'haurien atrevit a fer: denunciar, conscientment, a les acaballes de la dictadura, el propi prelat, a la Policia, és a dir, al poder repressor de les llibertats en l'àmbit més proper, i violar, així, l'obligació de respecte i obediència que tenia contreta amb el superior immediat. En aquest cas, el bisbe Jaume Camprodon, persona d'unes qualitats pastorals indiscutibles i d'una bonesa de cor exemplar.

Que, al final, connectés amb el colpista Antonio Tejero i li oferís l'assistència espiritual, perfila, adequadament, la imatge del que representà el capellà Palahí en la història d'aquest país i el seu suport als grups d'ultradreta: l'Església franquista, la de la Croada, que es resistia a morir.

APÈNDIX DOCUMENTAL

Rèplica del rector de Tossa de Mar a unes informacions divulgades per TVE l'any 1961.

Gumersindo Palahí Blanch, Presbítero, Cura párroco de Tossa de Mar, Obispado y Provincia de Gerona, tengo a bien informar sobre las inexactitudes en que ha incurrido el Sr. José A. Pérez Torreblanca,⁽⁴³⁾ en su charla del próximo pasado martes, día 4 de los corrientes, a través de la Televisión, sobre la música procedente de la torre de la iglesia parroquial.

Dice el Señor Torreblanca: Que el Señor Rector de Tossa, por medio de una potente red de altavoces, a las 6 de la mañana, llama con música de Bach y de Hendl [sic] a Misa a todos: católicos, protestantes, etc.

Sabe el Sr. Torreblanca que falta a todas luces a la verdad, ya que ni el año pasado, ni éste, ni nunca, se ha molestado a nadie a estas horas.

La realidad sobre los altavoces de la torre es ésta: Dos altavoces fueron colocados en el año 1955, por semana santa. Durante la temporada turística, junio-

43. José Antonio Pérez Torreblanca (Serón, Almería 1911), llicenciat en dret i periodista, va ser el primer director de TVE.

septiembre, se utilizan para retransmitir lo que llamamos el concierto vespertino, de duración máxima 45 minutos, desde las 18.45 a las 19.30, tiempo en que los visitantes están de paseo por los promontorios alrededor de la población; y ello sirve para anunciarles que es el momento oportuno para visitar la Iglesia con sus altares iluminados, las joyas y ornamentos de la parroquia. El programa musical, que acostumbra ser el mismo, ya que los turistas en general varían todas las semanas, es a base de cantos de Montserrat y piezas de Schubert, Gounod, Bach, César Frank, Haendel, Mozart, etc. Al principio, o sea en el año 1955, hubo alguna persona que tal vez por prejuicios o lo que sea, calificó de extemporáneo el concierto; pero, de la general simpatía con que durante 6 años consecutivos ha sido aceptado, son prueba fehaciente la cantidad de discos que de muchos países me han sido enviados regalados, la afluencia extraordinaria de visitantes a la Iglesia en aquella hora y las innumerables cartas y fragmentos de periódicos que he recibido y que alaban la idea y sobre todo por la oportunidad del momento, o sea al atardecer. Como muestra de ello, adjunto un fragmento de una carta de una joven suiza que la música la ha llevado a Dios. Me permito sugerir y me ofrezco para una charla, a través de la televisión, para mostrar a toda España el bien y afecto que hacia la Iglesia Católica y hacia nuestra Patria ha conquistado esta música, bien combinada y bien dosificada, mas, teniendo en cuenta como me decía en carta un director de una asociación católica inglesa, que para muchos protestantes su paso por la Iglesia de Tossa era su primer contacto con la Iglesia Católica y que con toda certeza hacía impacto, en su mente y en su corazón, el cariño y las atenciones con [que] los colmábamos los sacerdotes españoles en su visita a nuestra Iglesia. Ha llegado un momento tal, que el concierto vespertino, durante el periodo veraniego, es esperado de tal forma que, si un día llega a faltar por una causa u otra, entonces vienen grupos de extranjeros y guías a reclamarlo, diciendo que Tossa no sería Tossa sin la música vespertina. Se utiliza también durante el verano como medio de socorro, en caso de extravío de algún niño, o pérdidas de objetos de valor o documentos. Todo ello y siempre de común acuerdo con las demás autoridades, con las que nos une un común afecto de servir al prójimo y acreditar la hospitalidad española. Los domingos, antes de la última Misa, que es a las 11.30, se pone alguna pieza litúrgica 15 minutos antes, para ir ambientando y señalando la proximidad del Santo Sacrificio.

Todo lo antes reseñado es lo que creo, en aras a la verdad y a la justicia, debía decir, por lo que se refiere a mi actuación, esperando el Señor ilumine al Sr. Torreblanca para que sus excelentes cualidades vayan bien encaminadas en el cargo que ostenta.

Tossa de Mar, 5 de abril de 1961.
Gumersindo Palahí